

BOEKBESPREKING**F*CK DE ZIJLIJN**

van Kristof Calvo¹

Met grote belangstelling heb ik het boek van Kristof Calvo gelezen. Een aanrader, niet alleen omdat het leest als een trein maar vooral om de visies van een van onze leidende politieke vertegenwoordigers te kennen en te begrijpen. Wat er ook van zij, bedankt Kristof.

POSSIBILISME

De argumenten van zijn engagement zijn erg positief. In deze komt zijn personalisme soms naïef over. Toen wij ons politiek engagement gestalte gaven, ondertussen al meer dan 40 jaar geleden, waren we bij wijze van spreken minstens even naïef maar zeker niet zo positief ingesteld. Samen met velen van mijn generatie, deden we aan politiek vanuit verontwaardiging. Het was de tijd waarin AMADA, uiterst linkse terreurgroepen in Duitsland en Italië en ook AGALEV ontstonden. De nieuwe sociale bewegingen probeerden zich te legitimeren in een solidair verband met de klassieke vakbonden en bewegingen. Je wil niet weten, Kristof, hoeveel tijd van ons leven we daarin hebben geïnvesteerd. De resultaten vielen tegen of bleken erg tijdelijk. De drang om daar cynisch over te doen, is soms moeilijk te weerstaan. Kristof heeft niets met cynisme, ook daarom is zijn boek het lezen waard.

---

1 Als hét gezicht van de oppositie straft Kristof Calvo wankel beleid af en zet hij weleens een minister in zijn of haar hemd. Samen met zijn groene fractie trekt hij resoluut de kaart van een inhoudelijke oppositie tegen de regering Michel. Een mens zou bijna denken dat Calvo, nota bene het jongste rechtstreeks verkozen parlementslid ooit, zich wentelt in de rol van onstuimige zweep-politicus. Niets is minder waar: Fuck de zijlijn. Hij wil deel uitmaken van de oplossing en de vele mogelijkheden verzilveren die voor het grijpen liggen. Dit boek is dan ook een call to action, luid maar doordacht, een pleidooi ook voor Calvo's eerste lief, de politiek. Door de ogen van Calvo, een voetbalgek met Spaanse roots, ontdek je in dit werk pittige analyses, opvallende voorstellen en een inblik in de politieke wereld. Bruikbare standpunten over onder meer ondernemen, anders werken, onze leefomgeving, de enorme diversiteit en politieke vernieuwing, onderbouwd door moderne denkers. Als kind van zijn tijd beschrijft hij glashelder de noodzaak aan nieuwe evenwichten. Geen dogmatisch politiek traktaat, maar een uitgestoken hand voor iedereen die belangstelling toont voor échte verandering.

Hoe dan ook de positieve toon van zijn betoog geeft een goed gevoel en motiveert om mee te doen. Bij deze is hij erin geslaagd – wat uitgesproken zijn bedoeling was – om een wervend document te creëren.

Wat opvalt is dat dat zijn voluntarisme sterk beïnvloed is door christendemocratische teksten over ‘Solidariteit & Rentmeesterschap’². Op zich geen probleem maar het zou evenwichtiger zijn als ook sociaaldemocratische thema’s aan bod zouden komen. De afbouw van de sociale zekerheid en de verschuiving van een sociaaldemocratisch naar een Angelsaksisch politiek en economisch model behoren blijkbaar niet tot zijn belangrijkste zorg.

Zijn bekommernis over de kwaliteit van onze democratie daarentegen is volgens mij een van de sterke elementen uit zijn boek. Hij gelooft in een positieve politieke strategie die wij vroeger in andere termen omschreven. ‘De concrete utopie’³ en de politiek van het tergend haalbare⁴ waren toen onze slogans. Let wel iedere generatie vertaalt universele thema’s naar de eigen tijd en voegt er ervaringen aan toe. En dat is maar goed ook in zover de historische context niet verwaarloosd wordt.

Het is moeilijk een kritiek te formuleren zonder een eigen boek te schrijven. En zelfs een goed boek kan niet alle thema’s bevatten. Hoe dan ook Kristof heeft recht op onze kritiek, al was het maar uit respect voor zijn niet aflatend engagement.

LINKERZIJDE?!

Het is duidelijk dat de ‘linkerzijde’ in Europa, waar we onszelf meestal toe rekenen, op zoek is naar een herformulering van haar wervend project. Hier en daar groeien nieuwe vormen van politieke bewegingen. In Griekenland en Spanje heeft dit al geleid tot een electorale vertaling waar de ‘groene’ beweging, of we dit willen of niet, geen deel van uitmaakt.

Ons economisch handelen werd vanuit een sociaaldemocratische politiek ‘geregeld’ en hoewel niet perfect is het sociaal zekerheidssysteem dat daaruit voortvloeide het koesteren waard. De politieke strijd situeert zich vandaag rond deze thema’s. Links zit totaal in het defensief en slaagt er niet in een tegenbeweging te formuleren noch electoraal te scoren.

Nieuwe economische praktijken zoals Uber, airbnb, en e-commerce overstijgen onze economische omgangsvormen. Zowel door de schaal, waarop deze nieuwe economische actoren opereren, als de toegepaste methodes kunnen nationale overheden via wet en regelgeving geen vat krijgen op de gecreëerde meerwaarden. Die gasten betalen samen met de mondiale bedrijven gewoon geen belastingen.

---

2 <http://ceder.cdenv.be/nr-1-solidariteit-rentmeesterschap>

3 Ernst Bloch: Geist der Utopie, München 1918

4 Steeds weerkomende uitspraak van Ludo Dierickx zaliger.

Waarom zouden ze? In enkele weken tijd werd de wet van 1971, op de nachtarbeid⁵ – een moeizaam bevochten sociale verworvenheid – zowat afgeschaft via drastische uitbreiding van de uitzonderingsmaatregelen. We staan machteloos omdat deze vorm van economische activiteit niet terug te draaien is. Onze politieke structuren zijn niet opgewassen tegen dergelijke, inderdaad mondiale, fenomenen. Europa als politiek systeem wordt steeds zwakker en wil, als je het aan De Wever of Cameron overlaat, geen verantwoordelijkheid opnemen.

Tezelfdertijd wordt onzekerheid gevoeld door versnelde maatschappelijke veranderingen die het menselijke adaptatie-vermogen ver overschrijden. Een en ander uit zich automatisch in politieke verschuivingen waarbij de implosie van de sociaaldemocratie in Europa het sterkst opvalt. Hoe we daar possibilistisch mee moeten omgaan ontgaat mij.

ANGST

We leven in een wereld waarbij angst een politieke factor is geworden. Ik denk dat deze gecollectiviseerde gevoelens van angst ook het resultaat is van een eurocentrische analyse die voorbij gaat aan het feit dat in vele landen buiten Europa het alle dagen ‘Parijs’ is. Wij hebben als Europeanen de gewelddadige terreur in andere landen genegeerd en gedaan alsof we daar niets mee te maken hadden. Deze plotse brutale confrontatie grijpt ons bij de keel. De oorlogsgruwel die momenteel in vele landen woedt, moest vroeg of laat onze huizen bereiken. Ondanks muren en grenzen is er maar één wereld, één mensheid.

MILIEU

Het ziet ernaar uit dat een belangrijke fractie van de politieke en maatschappelijke rechterzijde ook een ‘groen’ programma aan het uitwerken is dat behoorlijk dicht bij dat van de groene beweging aanleunt. Heel wat bedrijven, maar ook kapitalistische belangengroepen, begrijpen dat vanuit milieustandpunt gezien er nu vergaande maatregelen nodig zijn. Het ‘historisch’ succes van de klimaatconferentie⁶ 2015 (COP21) in Parijs is daar zeker het resultaat van. Ik ga er vanuit dat het boek van Kristof Calvo niet de aanzet is tot een nieuw bondgenootschap.

---

5 http://www.werk.belgie.be/detailA_Z.aspx?id=1418

6 <http://www.cop21.gouv.fr/en/>

WAT TE DOEN

Waar ik het soms moeilijk heb om niet cynisch te worden, heeft Kristof daar duidelijk geen last van. Door mijn engagement bij Groen vind ik de kracht om dit cynisme te overstijgen. Let wel, possibilist zal ik nooit worden. Kristof, ik zie je graag maar ik zal je goed in het oog houden. We liggen niet wakker van dezelfde thema's, het zij zo. We blijven kameraden van dezelfde ploeg.

Er is maar één partij GROEN. Het is mijn partij, die van Kristof en van vele anderen.

Dank, Kristof, ook voor uw parlementair werk.

Luc Lamote

21 januari 2016